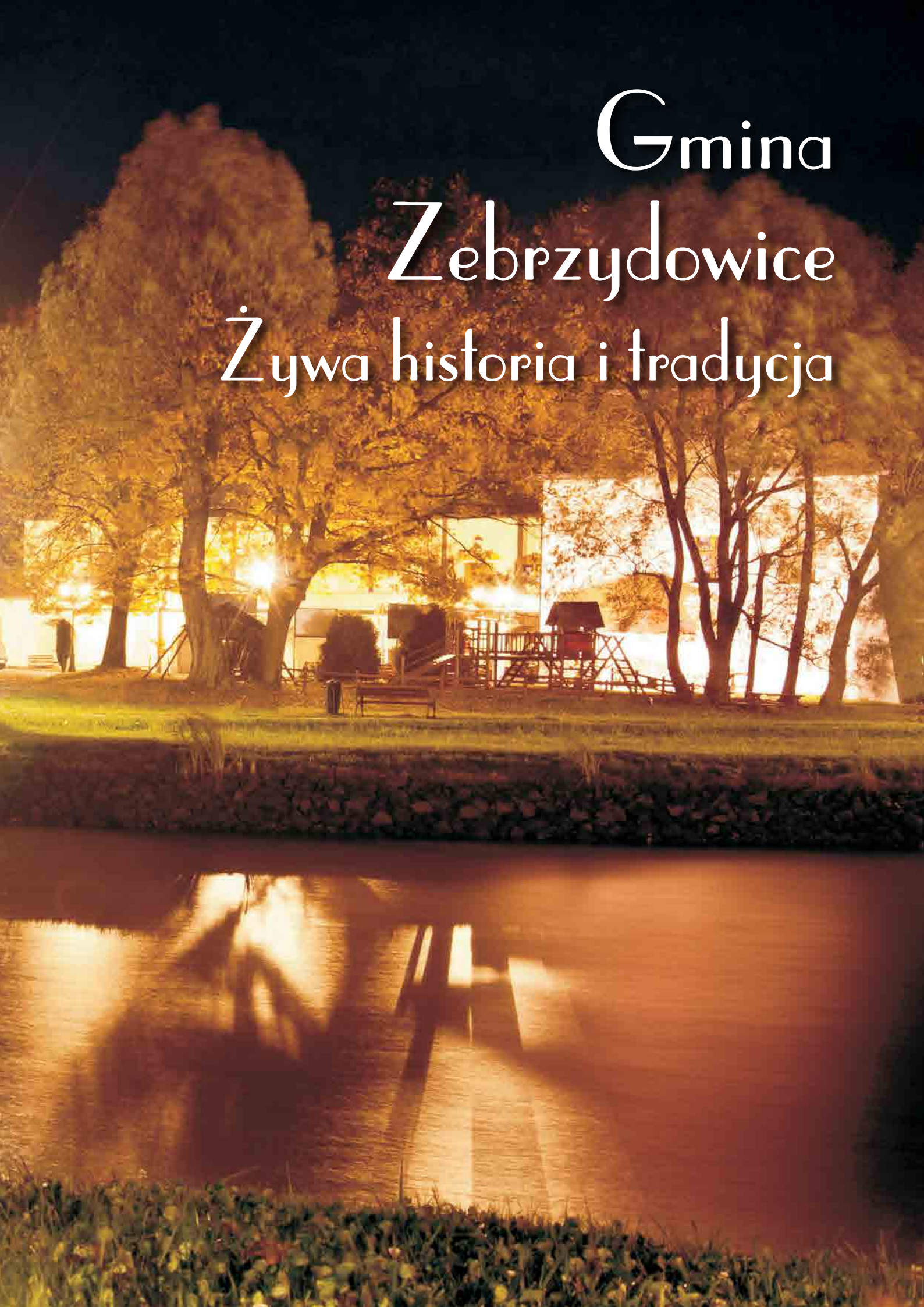

A nighttime photograph of a park. In the background, a large, multi-story building with many lit windows is visible. In front of the building is a playground with a wooden structure. Several large trees with autumn-colored leaves are scattered around the playground and building. In the foreground, a body of water reflects the lights from the building and trees. The sky is dark.

Gmina Zebrzydowice Żywa historia i tradycja

Zamek w Zebrzydowicach

Rozbudowana sala widowiskowa - nowe skrzydło zamku

Obrzędy nocy św. Jana na stawie Młynszczok

Na starej fotografii ...

Pierwotnie zebrzydowski zamek był budowlą obronną wzniesioną w stylu gotyckim o czym świadczą datowane na XV – XVI w. zachowane fragmenty murów oraz jego dogodne do obrony usytuowanie.

Pierwszym, znanym rodem, władającym Zebrzydowicami był staropolski szczerp Korniców. Ich następcami byli Liszkowie z Niemieckiej Lutyni – właściciele Zebrzydowic w latach 1524 – 1583. Najświetniejszy okres zamku przypada na lata 1747 – 1888. Wtedy to Zebrzydowice były własnością rodu baronów de Mattencloit, których zebrzydowski zamek był główną siedzibą. Z tego okresu datuje się też gruntowna przebudowa zamku. Zatracił on wtedy cechy obronne na rzecz funkcji reprezentacyjno - mieszkalnych. Tak powstał, zachowany do dziś, choć bez oficyn, zbudowany na rzucie prostokąta, piętrowy pałac w stylu niemieckiego baroku. Nie zachowały się przekazy o ówczesnym wyglądzie wnętrza, można jedynie przypuszczać, że piętro posiadało reprezentacyjny charakter, z ozdobnymi posadzkami i stolarką, ścianami zdobnymi sztukateriami i polichromią oraz bogatymi kaflowymi piecami, jak miało to miejsce w innych śląsko-cieszyńskich rezydencjach. Po stronie północno - zachodniej pałacu rozciągał się, ukształtowany w formie dwóch tarasów, prawie dwuhektarowy park. W 1888 roku Zebrzydowice, w związku z znacznym zadłużeniem majątku, zostały wystawione na sprzedaż. Nabył je, wraz z zamkiem hrabia Henryk Larisch von Mönnich. Uszkodzony w znacznym stopniu podczas działań wojennych zamek został odbudowany w latach sześćdziesiątych XX w. Obecnie w zamku mieści się siedziba Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej. W 2009 r. oddano do użytku kąpielisko i przystań wodną na stawie „Młynszczok”, natomiast w 2010 r. rozbudowano i nadbudowano salę widowiskową z początku lat 70-tych XX w., poszerzając jej funkcję. W efekcie budynek nawiązuje teraz do stylu architektonicznego historycznej części zamku.

Kościół Parafialny w Zebrzydowicach pw. Wniebowzięcia NMP

Widok ogólny

Ołtarz główny

Fragment obrazu z ołtarza głównego

Według ks. Józefa Londzina kościół drewniany w Zebrzydowicach istniał już w 1335 roku. W XVII wieku dodano murowane prezbiterium, reszta budynku pozostała jednak drewniana. W okresie tym kościół przeszedł w ręce protestantów (zwrócony katolikom w 1654 r.). W owym czasie był to już budynek murowany, którego wieżę (po zniszczeniu przez piorun) odbudowano w 1855 roku. W takim stanie budynek kościoła zachował się do dnia dzisiejszego. Jest to budowla późnobarokowa, jednonawowa. Z południowej strony znajduje się kaplica zwana *Kisielowską*, która kryje niedostępną kryptę. Na szczególną uwagę zasługuje późnobarokowa ambona z płaskorzeźbionymi przedstawieniami Ojców Kościoła św.: Augustyna, Grzegorza i Ambrożego, a także znajdujące się w prezbiterium renesansowe epitafia nagrobne. Pierwsze to płaskorzeźbiony, renesansowy, datowany na 2 poł. XVI w., nagrobek Jerzego Liszki z Niemieckiej Lutyni – właściciela Zebrzydowic. Przedstawia on rycerza w zbroi płytowej. Z tego samego okresu pochodzi również ciekawe epitafium Anny Liszki, żony Jerzego, znajdujące się po przeciwnej stronie prezbiterium. Na przyległym cmentarzu warto odwiedzić grób zebrzydowskiego proboszcza ks. Antoniego Janusza – autora *Kancjonalu*, wydanej w roku 1857, pierwszej na Śląsku Cieszyńskim książki do nabożeństwa w języku polskim, a także mogiłę żołnierzy polskich poległych podczas wojny polsko-czeskiej w 1919 roku.

Nagrobek Liszki

Zamek w Kończycach Małych

Widok na dziedziniec zamkowy

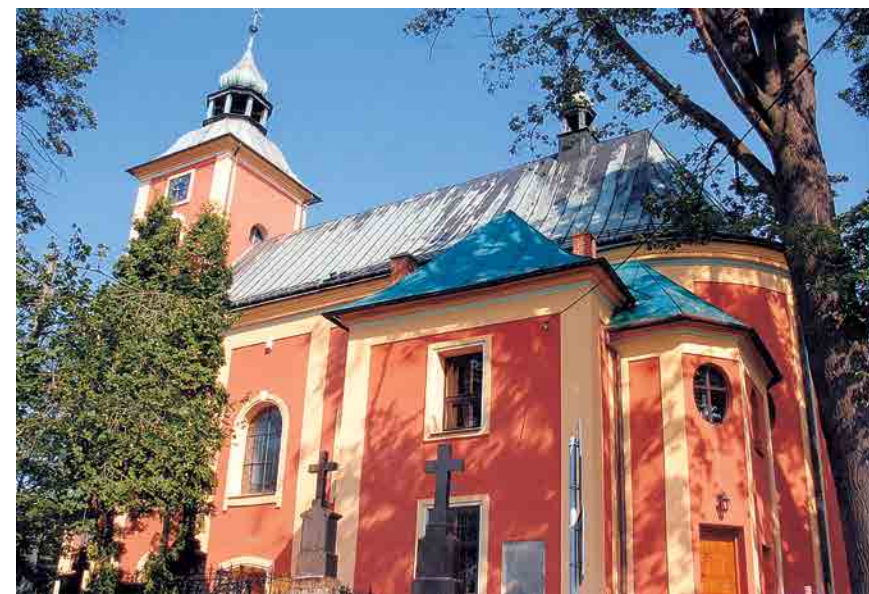
Zlot pojazdów zabytkowych

Pierwsza pisemna wzmianka o Kończycach Małych znajduje się w wykazie wsi płacących dziesięcinę biskupom wrocławskim z 1305 r. Przypuszczalnie już wtedy istniał we wsi dwór. Będący właścicielami zamku w latach 1538 – 1656 ród Czelów z Czechowic rozbudował zachowany w tym stanie - w znacznym stopniu po dziś dzień - zamek, któremu nadano renesansową formę z reprezentacyjnym arkadowym dziedzińcem. Składał się on wtedy z czterech skrzydeł, z których dwa zajmował dom mieszkalny, a dalsze dwa skrzydła budynki gospodarcze. Z rąk rodu Czelów kończycki zamek przeszedł pod władanie Pełków (1657 – 1837) z Nowego Miasta. Utracił też wtedy swoje znaczenie obronne – zasypiano fosy, a na zewnątrz zamku utworzono romantyczny ogród w stylu angielskim. Trzecią rodziną posiadającą zamek byli Folwarczni, z których Jan w 1880 roku przeprowadził generalny remont i przebudowę siedziby. Podczas II wojny światowej zamek uległ znacznym uszkodzeniom. Wyremontowany po wojnie w latach 1956-57. Kolejny generalny remont przeprowadzono w latach 1993-95 przez Gminę Zebrzydowice. Obecnie w zamku znajduje się „Gościniec Zamkowy” – restauracja, karczma i hotel oraz Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej. Przywrócony do dawnej świetności zamek, składa się z dwóch prostokątnych do siebie, kamiennie-ceglanych, prostokątnych skrzydeł. Nad renesansowym portalem bramy wmurowano kamienne płaskorzeźbione nadproże z datą 1560 oraz herbem Sedlnickich, ozdobione prostymi rozetami. Nad podcieniami wznosi się ganek, z którego był dostęp do pomieszczeń pierwszego piętra. Chroni go, wsparty na drewnianych słupach, okap łamanego dachu, tzw. *polskiego*, pierwotnie krytego gontem. W jednym z pomieszczeń na zwornikach sklepienia znajdują się, prymitywne ryzowane herby twórców zamku: *Odrowąż* - Katarzyny Sedlnickiej i *Kościesza* - Piotra Czeli. Na piętrze także zachowały się podobnie sklepienie pomieszczenia, część z nich posiada piękne drewniane stropy ze starannie fazonowanych belek oraz bardzo dekoracyjne piece kaflowe.

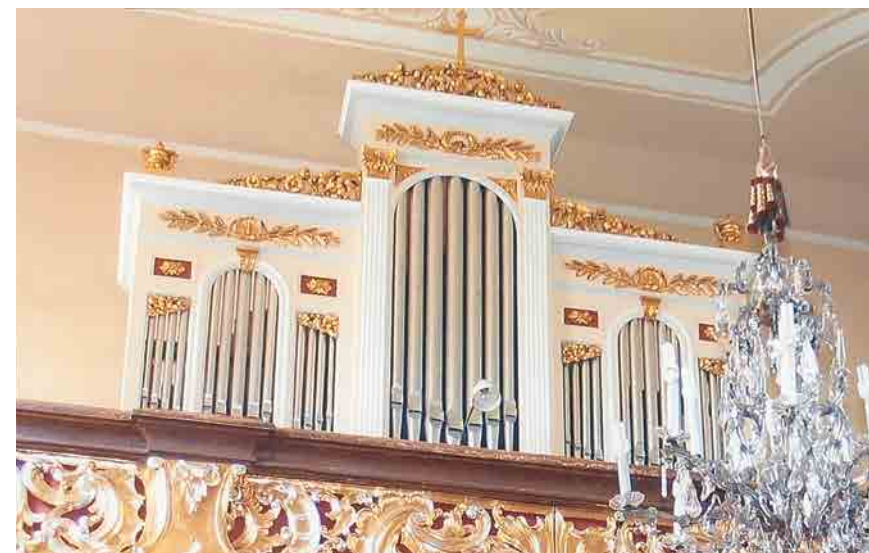

Viva il Canto

Kościół Parafialny w Kończycach Małych pw. Narodzenia NMP

Widok ogólny

Widok na chór z organami

Ołtarz główny z cudownym obrazem Matki Boskiej Kończyckiej

Samodzielna parafia w Kończycach Małych powstała dopiero w 1909 roku, jednak sam kościół jest znacznie starszy. Przechodził, tak jak i kościół w Zebrzydowicach w XVI/XVII wieku w ręce protestantów, do katolików powracając w 1654 roku, jako kościół filialny parafii w Pruchnej. Najwcześniejszy budynek był drewniany. Początkiem XVIII wieku właściciele miejscowych dóbr wzniesli kościół częściowo murowany (drewnianą wieżę zastąpiono murowaną 100 lat później, tj. w 1818 roku). Obecny budynek kościoła nie posiada wyraźnych cech stylowych, jest orientowany, jednonawowy, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Wewnątrz kościoła zachowały się późnobarokowe ołtarze, ambona i chrzcielnica. Najstarszym zabytkiem kościoła jest datowany na XVI w., słynący cudami, obraz Matki Boskiej Kończyckiej, zwany także *Matką Boską z Kwiatem Mleczka*. Na szczególną uwagę zasługuje także epitafium Zygmunta Wyszkoty z Wodnik powstałe w 2 poł. XVI w., a także tablica upamiętniająca powstanie w 1909 roku, za zgodą cesarza Franciszka Józefa I, samodzielnej parafii w Kończycach Małych. Na przykościelnym cmentarzu, obecnie nieużytkowanym, znajduje się wiele ciekawych zabytkowych nagrobków, a na zewnętrznej ścianie kościoła zatarta płyta epitafijna właściciela Kończyce Małych – Jerzego Pełki, fundatora murowanej wieży kościelnej. W ostatnich latach odnowiono elewację kościoła, a w 2013 roku przeprowadzono renowację zabytkowych organów.

Nagrobek Zygmunta Wyszkoty z Wodnik

Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej na Zamku w Kończycach Małych

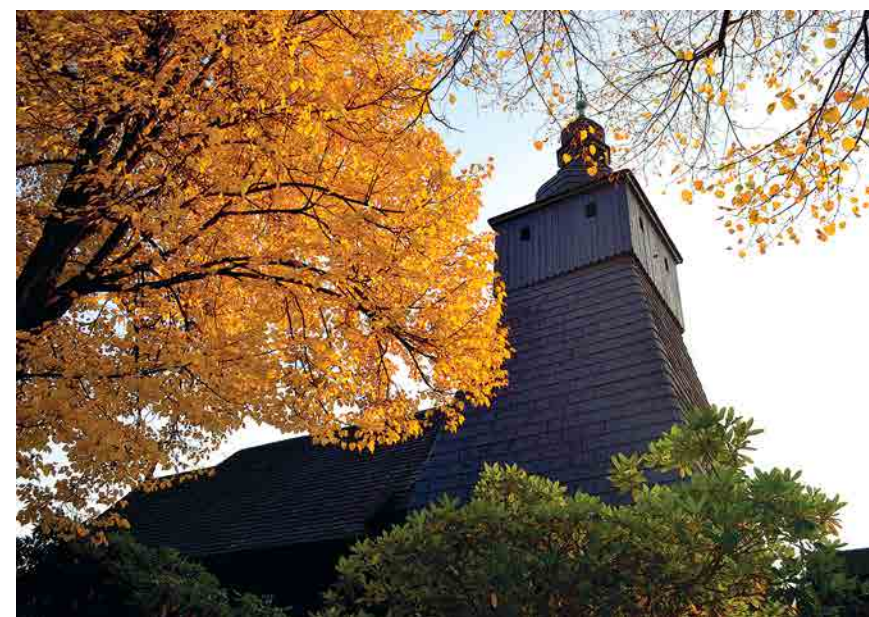
Gminny Ośrodek Kultury w Zebrzydowicach w swojej działalności prowadzi mini muzeum a konkretnie Izbę Regionalną Wsi Cieszyńskiej, która znajduje się w kończyckim zamku.

Ekspozycja jest prezentowana na piętrze i składa się z dwóch sal wystawowych oraz przedpokoju, w którym zgromadzono narzędzia służące do wytwarzania najpotrzebniejszych w gospodarstwie domowym rzeczy. Pokazane są przybory stolarskie, masarskie, szewskie, rymarskie oraz pszczelarskie. Znajduje się tam również ekspozycja rękodzieła ludowego: przykłady tradycyjnego haftu, ozdób bibułkowych, malarstwa na szkle oraz rzeźby. W pierwszej sali możemy obejrzeć rekonstrukcję wystroju dawnej kuchni i izby paradowej. Uwagę zwraca, mająca ok. 250 lat, kołyska oraz dobrze zachowane skrzynie wyprawne zwane po cieszyńsku „trówlami”. Wystawione są także kobiece stroje regionalne, jakie nosiły „od święta” panny oraz mężatki. Odrębną część ekspozycji zajmują narzędzia związane z produkcją mąki, wypiekami chleba i domowym wyrobem sera i masła.

W drugiej sali, w gablotach, zgromadzono stare dokumenty, czasopisma oraz książki. Znajdziemy tam m.in. wydany w 1857 roku „Kancyonał” - pierwszą na Śląsku Cieszyńskim katolicką książkę do nabożeństwa w języku polskim, którą opracował ks. Antoni Janusz - proboszcz z Zebrzydowic.

Znajduje się tam również kolekcja obrazów o tematyce religijnej, militariów, kołowrotek, przyborów fryzjerskich, lamp i żelazek oraz wielu innych używanych w gospodarstwie domowym sprzętu. Szczególnie cennymi eksponatami są apteczka polowa żołnierza austriackiego z czasów I wojny światowej, XIX-to wieczny obraz skrzynkowy przedstawiający Matkę Boską oraz pochodzącą z XVIII w. Biblia w przekładzie Marcina Lutera. 127 Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej istnieje od 1997 roku. Powstała z inicjatywy p. Joanny Nowak i p. Małgorzaty Grygierek (byłych nauczycielek miejscowej szkoły) przy współpracy z Kołem Gospożyn Wiejskich w Kończycach Małych. Zgromadzone tam eksponaty pochodzą z terenu Kończyć Małych i pobliskich miejscowości. Obrazują życie codzienne ich mieszkańców.

Kościół Parafialny w Kaczycach pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

Widok ogólny

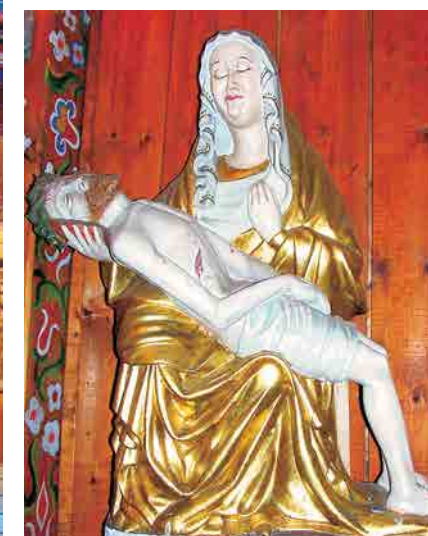

Ołtarz główny

Widok na chór

Drewniany kościół parafialny w Kaczycach pochodzi z niedalekiej Ruptawy, gdzie został zbudowany przed rokiem 1620. Do Kaczyc przeniesiono go i wiernie odtworzono w latach 1971 – 1972. Kościół jest orientowany i zbudowany na konstrukcji zrębowej, a wieża obecna na konstrukcji słupowej. Nawa kościelna jest szersza od prezbiterium i zbudowana na planie prostokąta. Ściany wzmocniono lisicami, chór oparto na czterech profilowanych słupach. Odrzwia prowadzące do zakrystii są prostokątne, kołkowane i fazowane z nadprożem zamkniętym półkoliście. W nich znajdują się drzwi ze zdobionymi okuciami, pochodzące z XVII wieku. Prezbiterium i nawa nakryte są płaskim stropem, a ściany oszalowane deskami. Barokowy ołtarz główny kościoła pochodzi z XVIII wieku. Najcenniejszymi zabytkami zachowanymi w tym kościele są: piękne barokowe tabernakulum oraz kopia gotyckiej rzeźby, której oryginał znajduje się w Muzeum Diecezjalnym w Katowicach. Ułożenie ciała Chrystusa i charakterystyczna chusta Madonny wskazują na jej wykonanie w końcu XV wieku. Ołtarze boczne przedstawiające św. Barbarę - patronkę górników (do 1998 r. w Kaczycach znajdowała się Kopalnia Węgla Kamiennego „Morcinek”) oraz św. Katarzynę. Stacje drogi krzyżowej oraz krucyfiks na prawej ścianie nawy wykonał artysta ludowy z Istebnej Jan Krężelok.

Kopia piety gotyckiej z XV w.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Europa Inwestująca w obszary wiejskie”
Projekt „Żywa historia i tradycja” - aktywne poznawanie dziedzictwa historycznego i kulturowego w Gminie Zebrzydowice
- komplet materiałów edukacyjno-informacyjnych” - współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 413
„Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” „Małe projekty” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

